

פסח, הלל (2)

לשונות של הודאה

להלל, לשבח ולפאר

צריך להבין מהן סוגי הלשונות הללו? ביאר בהגדת "תולדות אדם": להודות: היינו, כאשר קיבל אדם טובה מחבירו, צריך שלא יהיה כפוי טובה ויאמר לו כי גם בלעדו היה יכול לעשות זאת, רק יודה לו שהטיב עמו. כן מחוייבים אנו להודות לה' ולא לומר ח"ו כי מקרה היה. להלל: כאשר ייטיב עמו חבירו ראוי להללו בשערים ולספר הטובה שעשה עמו כדי שיפורסם אחדותו וטובתו. לשבח: וכן ראוי לשבחו בכל מידה טובה שיש בו, גם שבחים אחרים שלא קשורים לטובה עצמה, הגדול הגבור והנורא וכדומה. לפאר: נפארו שזכינו להתקרב לעבודתו כנאמר: "אשרי העם שה' אלוקינו". לרומם: לרוממו על כל אלהים כי הוא אלוקי האלהים ואדוני האדונים. להדר: היינו שנעבדהו בהידור וביופי כנאמר: "זה קלי ואנוהו". לברך: יהי שמו הגדול מבורך, וענין הברכה ידוע שהיא המשכת השפע בכל העולמות.

הגדה של פסח "אוצרות התורה"

הַיָּם רָאָה וַיִּנָּס (תהלים קיג.)

בספרים מובא מדרש פליאה: מה ראה, ברייתא דר' ישמעאל ראה, ורבים פלפלו לחתור להבנת הדברים. כששאלו פי מרן הגרא"ז מלצר זצ"ל, נענה ואמר: גמרא מפורשת היא, בסנהדרין(עג.): מנין לרודף אחר חבירו להרגו שניתן להצילו בנפשו, הקישא הוא: "כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה", וכי מה למדו מרוצח, מעתה הרי זה בא ללמד ונמצא למד, מקיש רוצח לנערה המאורסה, מה נערה המאורסה ניתן להצילה בנפשו, אף רוצח ניתן להצילו בנפשו. ונערה מאורסה גופה מנלן כדתנא רבי ישמעאל, דתנא רבי ישמעאל "צעקה הנערה ואין מושיע לה", הא יש מושיע לה, בכל דבר שיכול להושיע. מעתה, מכיון שהמצריים רדפו אחרי בני ישראל, ראה הים ברייתא דרבי ישמעאל ונחלץ להציל את הנרדפים בנפשם של הרודפים.

הגדה של פסח "ארזי הלבנון"

הַיָּם רָאָה וַיִּנָּס (תהלים קיג.)

מדייק הגר"א דיוק נפלא: הרי הירדן הוא רק נהר וממילא יש בו פחות מאשר בים ויכול היה לברוח הרבה יותר בקלות מאשר הים, ובכל אופן רואים שהמציאות כאן היתה הפוכה: הים נס, והירדן רק סב לאחוריו. כך גם בהמשך הפסוקים: "הַיָּהוּדִים תִּרְקְדוּ כְּאַיִלִים גְּבֻעוֹת כְּבָנֵי צֶאֱן". הרי לרקוד יותר קשה מאשר לזוז כבני צאן, ומי רקד? ההרים הגדולים, הכבדים ואילו הגבעות

הקטנות נעו רק כבני צאן, מה פשר ההיפוך? על זה אומר דוד המלך מה אתה מתפלל "מִלְפָּנֵי אֲדוֹן חוֹלֵי אֶרֶץ מִלְפָּנֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב הַהֶפְכִי הַצִּוּר אֲנִים מִיָּם תִּלְמִישׁ לְמַעְיָנוּ מִיָּם", "הַצִּוּר", זו אבן רכה וקלה, וממנה נוצר רק אגם, ואילו מה "תִּלְמִישׁ" שזו אבן קשה, נעשה מעיין, הרי לך שכשישנם ניסים אין כללים, ממילא אל לך להתפלל גם על הים והירדן.

הגדה של פסח "ומתוק האור"

רָם עַל כָּל גּוֹיִם ה' עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ. מִי פֶה אֱלֹהֵינוּ

....הַמְּשַׁפִּילֵי לְרֵאוֹת בְּשָׁמַיִם וּבְאֶרֶץ (תהלים קיג. ד.ה.ו.)

קיים ויכוח בין הגויים לעם ישראל, הגויים מודים שהקב"ה קיים וברא את העולם, אבל לא מודים בהגשחה הפרטית, כי אומרים שהוא כל כך גדול, ולא מתאים לו להתעסק עם זוטות כמונו יושבי העולם הזה, עפרא לפומיהו. וזהו שנאמר כאן בפסוק: "רָם עַל כָּל גּוֹיִם ה'", הגויים אומרים שה' הוא רם ולכן: רק "עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ". אבל אנחנו עם ה' מאמינים בני מאמינים אומרים: "מִי פֶה אֱלֹהֵינוּ הַמְּגַבִּיחֵי לְשָׁבֶת", ה' הוא כל כך גדול עד שהשפלה בשבילו היא לא רק להתעסק בעניני הארץ כדברי הגויים, אלא גם בעניני השמים, אך היא הנותנת: אם ה' מתעסק ושם לב למה שקורה בשמים, ובהכרח הוא שהשגחתו פרושה גם על פני הארץ, ככתוב: "הַמְּשַׁפִּילֵי לְרֵאוֹת בְּשָׁמַיִם וּבְאֶרֶץ", כלומר שלגביו זה השפלה לראות בשמים כמו בארץ, ואם על השמים אתם מודים, תודו גם על הארץ.

הגדה של פסח "ומתוק האור"

אִם הַבָּנִים שְׂמֵחָה (קיג. ט)

עיקר תפקידה של האשה טמון בזמנים היא נמצאת בביתה. לשם הרגשת קשר עם הרבונן של עולם אין לה צורך לצאת החוצה. בשעה שבלעם הרשע בא לקלל את עם ישראל ראה שאין פתחיהן מכוונין זה כנגד זה, שלא יציץ לתוך אוהל חבירו.... ותהי עליו רוח אלוקים, עלה בלבו שלא יקללם. (רש"י במדבר כד. ב) ההגדרה של אין פתחיהן מכוונין זה כנגד זה, היא לא רק על דרך השלילה, שלא יציץ לתוך אוהל חבירו, יש כאן עומק נוסף. בלעם עמד כאן על מהות ההגדרה של היהודי, שהוא נמצא בתוך הפינה שלו, בתוך הרשות היחיד שלו, שם הוא מתייחד ומתקשר עם הקב"ה ודבק באהבתו. וזו הנקודה שהביאה אותו לידי התפעלות. אמר רבי יוסי: מימי לא קריתי לאשתי אשתי, אלא לאשתי ביתי (שבת קיח:). אשה מסמלת את "הבית", וכן מצאנו עוד בחז"ל (יומא ב.). האשה בעם ישראל היתה תמיד הביטוי של אותו רשות היחיד. הפינה הסגורה שרק הקב"ה שמה,

אל תוך כבשן האש, ובלבד שלא תלבין פנים, ממסירות נפשה של תמר, שהיתה מוכנה להשרף, לקח נחשון, נשיא שבט יהודה, את מסירות הנפש לקפוץ אל המים. "הֲיִתָּה יְהוּדָה", יהודה זכה למלכות מכוחה של הסבתא שלו, תמר.

הגדה של פסח "יחי ראובן"

הלכה: ברכה שהחיינו, בימי הספירה

כתב המ"ב (סי' תצג סק"ב): אם נזדמן לו איזה ענין שצריך לברך עליו שהחיינו יברך. כתב הפסקי תשובות (אות ב): ובהרבה קהילות נתפשט המנהג שאין מברכין בימי ספירת העומר, ויש שכתבו שאין לזה מקור בפוסקים ואין טעם לאסור, ובאמת מובא מנהג זה בספרי הקדמונים, והנוהגים כן לא ישנו מנהגם בלא התרה. אמנם אף לנוהגים שלא לברך שהחיינו, אין לאסור בימי יו"ט וחיה"מ פסח, וכמו"כ בל"ג בעומר ובשבתות שבימי הספירה, ויש החמירו גם בשבתות.

פסקי תשובות חלק ה'

פתגם: למצליחים, קומץ ידידים והמון שונאים

ספר "שמחה"

חקירה: לשמה

שהאדם יכוון, או שהחפץ יהיה מיוחד לכך (קובץ שיעורים פסחים קעא: שהחפץ יהיה מיוחד)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: הברלה מנין: שאל עם הארץ את רעהו: מה טעם אסור לאכול קודם הברלה? עיין הלה בשאלה, יגע ומצא: הלא אנו אומרים במפורש: המבדיל בין קודש לאכול.

ספר "חזר וחלק" חלק ג' (דף מט)

שבת שלום חג שמח

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, מאיר בן גבי זווירה, ששא בנימין בין קארין מרים ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'יזות בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, רבקה בת ליזה, רישרד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן משה, מסעודה בת בלח. יוסף בן מייכה.

במאה חמישים מתאיים שנה אחרונות העולם עבר תהפוכות מקצה לקצה, אבל מאז בריאת העולם ועד תקופת האחרונה המצב הטבעי היה: "יצא אדם לפעלו ולעבדתו עדי ערב" (תהלים קד. כג). האיש אומר בבוקר שלום לאשתו, ויוצא לכבוש את העולם. חורש וזורע, סוחר, נוסע באניות וכו', ואשתו סגורה בבית. האיש כובש, והאשה עושה "רשות היחיד". את הפינה שאף זר לא יכול להכנס בה. את הפינה השקטה שבה היהודי נפגש עם בוראו, מאז ומעולם זה היה תפקידה של האשה. רשות היחיד הוא מושג עמוק יותר. ישנה מערכת רחבה של מצוות בתורה המכוונות את דרכו של האיש עשרים וארבע שעות ביממה, ואילו האשה פטורה מהן. ראש וראשון לימוד "והגית בו יומם ולילה" (יהושע א. ה). "תלמוד תורה כנגד כולם" (פאה פ"א. א), הבעל יושב ולומד, והאשה מחתלת את הילד, דברי תורה אסורים כנגד החיתול. תפילה ביום כיפור, כשהבעל נמצא בבית הכנסת, רועש וגועש, והיא האשה יושבת בבית, מוזילה דמעות ומפנקת את הילדים. היכן האשה בכל המערכת הזאת.

התשובה לכל זה היא מילה אחת "נגילה ונשמחה בכך" (שיר השירים א. ד) כאשר יש חתונה השמחה היא גדולה, ישנם הרבה כלים לעזור את השמחה, יש תזמורת, אולם מפואר, סעודה מכובדת, כולם צועקים ורועשים, צוהלים ורוקדים, אבל לצד כל המולה הזאת, ישנו "חדר יחוד". רשות היחיד, ומנותק מכל הרעשה וההמולה שמשכיב. האיש, עבודתו לעשות רעש גדול, לכבוש העולם, לקיים מצוות, ללמוד תורה. האשה היא "רשות היחיד" היא עצם הדביקות להקב"ה, היא לא זקוקה לאמצעים כדי להתקשר להקב"ה, היא לא זקוקה ללמוד תפילין, כי היא בעצמה קשורה, היא לא זקוקה ללמוד תורה כדי להתקשר עם הקב"ה, מפני שהיא כולה קשורה, היא רשות היחיד היא הרשות בעצם.

האיש נברא מרמ"ח איברים, כי עליו מוטלים תפקידים לאלפים, אבל האשה נבראה מאבר אחד, מהצלע, יש לה תפקיד אחד, להתקשר להקב"ה, ופרט לזה אין לה שום תפקיד אחר.

הגדה של פסח "תפארת שמשון" רב פינקוס זצ"ל

הֲיִתָּה יְהוּדָה לְקַדְשׁוֹ (תהלים קיד. ב)

איתא בגמרא (סוטה לז.): אמר לו רבי יהודה: לא כך היה מעשה, אלא זה אומר אין אני יורד תחילה לים וזה אומר אין אני יורד תחילה לים, קפץ נחשון בן עמינדב וירד לים תחילה, לפיכך זכה יהודה לעשות ממשלה בישראל. לכאורה יש לשאול, מהיכן שאב נחשון את מסירות הנפש הזאת? הכתוב אומר: "הֲיִתָּה יְהוּדָה לְקַדְשׁוֹ". נשאלת השאלה: מדוע כתוב: "הֲיִתָּה" בלשון נקבה? היה ראוי לומר "היה יהודה לקדשו". אלא, זה גופא בא הכתוב לומר: מהיכן שאב יהודה את מסירות הנפש לקפוץ למים, שבגינה זכה למלכות? מהסבתא שלו תמר. היא נהגה במסירות נפש. היא היתה מוכנה ליפול

